

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ

Επιμέλεια: John J. Yannias Αναπληρωτής Καθηγητής της Ιστορίας της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο της Virginia.

Εκδόσεις: ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ - Σελίδες: 424(17x24) με 145 εικόνες

"Στόχος μας δεν ήταν να προσδιορίσουμε τα χρονικά όρια της βυζαντινής παράδοσης ως τη σύγχρονη εποχή (αν και ορισμένα άρθρα αναφέρονται σ' αυτό το θέμα), ούτε να επιχειρήσουμε μια εκτεταμένη επισκόπηση. Η προσοχή μας στράφηκε αναγκαστικά σε έναν περιορισμένο αλλά αρκετά αντιπροσωπευτικό αριθμό θεμάτων, τα οποία, ελπίζουμε, θα βοηθήσουν τον ακριβέστερο καθορισμό ορισμένων όψεων αυτής της παράδοσης", αναφέρει στην εισαγωγή ο John J. Yannias.

Από τις θετικές αντιδράσεις όσον παρακολούθησαν το συμπόσιο έγινε σαφές πως οι εργασίες συγκεντρωμένες θα κάλυπταν ένα κενό στο χώρο της αγγλικής αλλά και της ελληνικής βιβλιογραφίας, καθώς τα περισσότερα από τα σημαντικά κείμενα που μαρτυρούν την ιστορία του μεταβυζαντινού πολιτισμού είναι γραμμένα σε γλώσσες ελάχιστα γνωστές στη Δυτική Ευρώπη και την Αμερική.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

"Η Κωνσταντινούπολη έπεσε στα χέρια ξένων κατακτητών μόνο δύο φορές στη μακρά της ιστορία, αν εξαιρέσουμε την κατοχή της από τις συμμαχικές δυνάμεις μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το 1204 οι κατακτητές ήταν οι ιππότες της Τέταρτης Σταυροφορίας, και το 1453 οι Οθωμανοί Τούρκοι.

Η κατάληψη της πόλης το 1204 από τους Σταυροφόρους και η ηττησία που ακολούθησε είχαν σοβαρές και μακροχρόνιες επιπτώσεις στις σχέσεις μεταξύ Ανατολι-

κής και Δυτικής Εκκλησίας.

Η Λατινική Αυτοκρατορία της Κωνσταντινούπολης, δηλαδή το φεουδαρχικό κράτος που οι κατακτητές εγκαθίδρυσαν βιαστικά, επιβίωσε ακόμη λιγότερο και από κάποια αντίστοιχα βασίλεια των Αγίων Τόπων.

Οι εγγενείς αδυναμίες τους και οι δυνατότητες ανάκαμψης των Βυζαντινών επέτρεψαν στον Μιχαήλ Η' Παλαιολόγο να ανακτήσει την πόλη το 1261.

Αντίθετα, η Άλωση του 1453 αποδείχτηκε μη ανατρέψιμη. Το Βυζαντινό Κράτος, που ψυχορραγούσε σε όλη τη διάρκεια της Παλαιολόγειας περιόδου, τη στιγμή αυτή υπέκυψε.

Οι Οθωμανοί προχώρησαν σε νέες στρατιωτικές επιτυχίες. Στη νέα τους πρωτεύουσα, όπως άηλωσε και σε ολόκληρη την πρώην βυζαντινή επικράτεια, μιναρέδες αντικατέστησαν τα καμπαναριά. Η Κωνσταντινούπολη έγινε και παρέμεινε Ισλαμπούλη. Ωστόσο, ο πολιτισμός για τον οποίο η πόλη υπήρξε χωνευτήρι για περισσότερες από μια χιλιετία, και που τις τελευταίες μέρες της Αυτοκρατορίας βρισκόταν σε μια άνθηση από τις λαμπρότερες που γνώρισε, εξακολούθησε να προμηθεύει το υπόδοιο "έθνος" των ορθόδοξων χριστιανών, αλλά ακόμη και τους ίδιους τους Τούρκους ως ένα βαθμό, με πρότυπα που γεννούσαν σεβασμό και ευγενή άμιλλα. Η βυζαντινή παράδοση διακυβέρνησης, σκέψης, πνευματικότητας και καλλιτεχνικής έκφρασης εν μέρει μόνο παραμερίστηκε από τη νέα τάξη πραγμάτων..."

Στο Πανεπιστήμιο της Virginia, στις 15 και 16 Απριλίου 1988, οργανώθηκε, από τον Αναπληρωτή Καθηγητή της Ιστορίας της Τέχνης John J. Yannias, συμπόσιο με τον τίτλο: Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ. Οι αναθεωρημένες εκδοχές των εργασιών που παρουσιάστηκαν στο συμπόσιο συγκε-

ντρώθηκαν με επιμέλεια του John J. Yannias σ' έναν τόμο με τον ίδιο τίτλο, στον οποίο προστέθηκαν δύο μελέτες γραμμένες ειδικά γι' αυτή την έκδοση. Πρόκειται για εργασίες οι οποίες διερευνούν τις διάφορες όψεις του βυζαντινού πολιτισμού -θρησκευτικές, κοινωνικές, καλλιτεχνικές- που επιβίωσαν μετά την επιβολή της οθωμανικής κυριαρχίας.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ Ν. ΣΕΡΡΩΝ 28/4/1995